

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒/๒๕๕๕

วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรควิถีสยาม

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคเอกราช ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๖/๒๕๕๒ ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ต่อมาเกิดการเปลี่ยนชื่อพรรคเป็น “พรรควิถีสยาม” โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคเอกราช ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒. คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้อนุมัติเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ตามโครงการและแผนงานของพรรคการเมืองและให้เงินสนับสนุนสาขาพรรคการเมืองที่ขอรับการสนับสนุน ค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสาขาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๕๔ โดยพรรควิถีสยามได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนี้

๒.๑) เงินจัดสรรตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๓ โครงการ เป็นจำนวนเงิน ๑๑๒,๘๐๐ บาท

๒.๒) เงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค สำหรับสาขาที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน ๒ งวด เป็นจำนวนเงิน ๑๔,๔๐๐ บาท (สำหรับงวดที่ ๓ และงวดที่ ๔ ทางกองทุนไม่สามารถโอนเงินให้ได้ เนื่องจากพรรควิถีสยามปิดบัญชีและไม่ได้แจ้งบัญชีใหม่)

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ พรรควิถีสยามมีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๓.๑) จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี (ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕) เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบตาม มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ปรากฏว่าเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด พรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๒) จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป (ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕) ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ปรากฏว่าเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด พรรควิถีไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรควิถีไทยต่อพนักงานสอบสวนกองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากพรรควิถีไทยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท ตามมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พรรควิถีไทยมิได้ส่งรายงาน ๒ เรื่องดังกล่าวเป็นเหตุให้ยุบพรรควิถีไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและมีคำสั่งยุบพรรคนี้

๖. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ แจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากพรรควิถีไทยว่ามีความจำเป็นต้องขอเลิกพรรคตามข้อบังคับพรรควิถีไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๒๕ (๑) เพราะคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ให้ยุบพรรควิถีไทย

เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้ยุบพรรคแล้วก็ถือว่าพรรควิถีไทยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ด้วยอีกเหตุหนึ่ง จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบ

๗. ศาลรัฐธรรมนูญได้พยายามแจ้งให้พรรควิถีไทยยื่นคำชี้แจงหลายครั้ง หลายวิธี แต่พรรคก็มีได้ยื่นคำชี้แจงแต่ประการใด

บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง**๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑****มาตรา ๓๕**

“ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๒

“พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

๒. ข้อบังคับพรรควิถิไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๒๕**ข้อ ๑๒๕**

“พรรคย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เลิกหรือยุบพรรค ...”

คำวินิจฉัย

กรณีนี้เกิดจากการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรควิถีไทย ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งแรก เพราะพรรควิถีไทยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๒ เรื่อง คือ (๑) ไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๔๔ ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ และ (๒) ไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ๒๕๔๔ ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ครั้งที่สอง เพราะเหตุที่คณะกรรมการบริหารพรรควิถีไทยมีมติให้เลิกพรรคตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๑๒๕ (๑) เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ แต่เพ็งแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ กรณีนี้เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) อีกเหตุหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และการแจ้งผลการประชุมคณะกรรมการบริหารของพรรควิถีไทยเอง ประกอบกับพรรควิถีไทยมิได้ทำการชี้แจงใดๆ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงเห็นควรสั่งให้ยุบพรรควิถีไทยเพราะเหตุไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๖๒ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) ตามลำดับ ทั้งนี้ให้ถือว่าการมีมติยุบพรรคของคณะกรรมการบริหารพรรค เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ยังไม่มีผลสมบูรณ์ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะได้มีคำสั่งให้ยุบพรรคแล้วตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ